

TAMPERE.
FINLAND

Arkkitehtuuriohjelman uudistaminen

KH 30.5.2022

Hanna Montonen
yhdyskuntasuunnittelupäällikkö

Tilannekuva

- Valtakunnallinen Apoli on julkaistu 01/2022
- pääteemana kestävyys

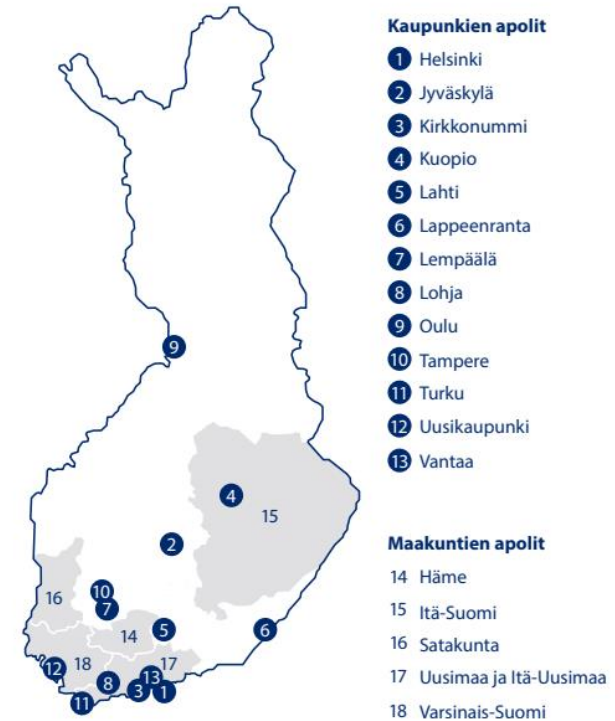
Arkkitehtuuripolitiikka

Arkkitehtuuripolitiikka voidaan määritellä rakennettua ympäristöä, erityisesti sen suunnittelua koskeviksi strategisiksi toimintalinjauksiksi.

Laadukas elinympäristö ei täytä vain toiminnallisia, teknisiä, ekologisia ja taloudellisia vaatimuksia, vaan tyydyttää myös esteettisiä, sosiaalisia, psykologisia ja kulttuurisia tarpeita.

Hyvään arkkitehtuuripolitiikkaan voidaan katsoa kuuluvan keskustelua elinympäristön laadusta ja niistä prosesseista, jotka edistävät laadukkaan rakennuskulttuurin saavuttamista.

Kuvio 1. Kaupungit, maakunnat ja alueet, jotka ovat laatineet arkkitehtuuripoliittisen ohjelman (2021).

Valtakunnallisten ohjelmien lisäksi Suomessa arkkitehtuuripoliittinen ohjelmatyö on edennyt paikallisella tasolla: useat kaupungit ovat laatineet ja myös päivittäneet omia ohjelmiaan. Ohjelmia on valmistunut noin 20 kaupunkiin ja alueelle, ja vuoden 2021 lopulla ohjelmiaan päivittävät ainakin Helsinki, Tampere ja Lahti.

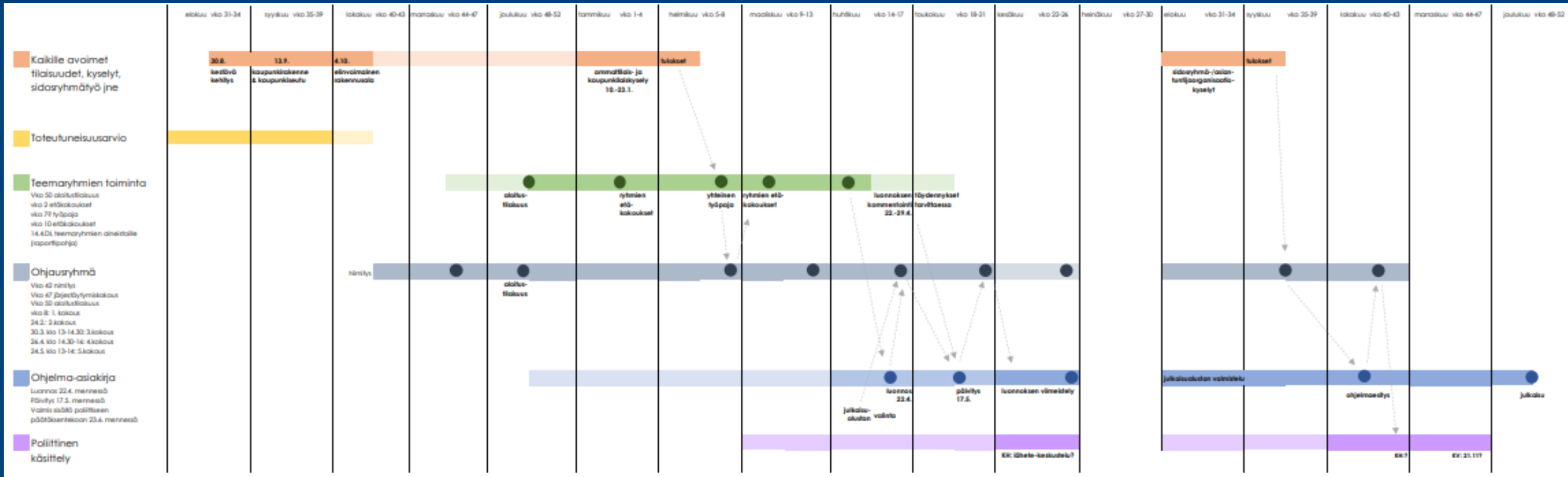
Tilannekuva Tampereella

- [Valtakunnallinen Apoli](#) on julkaistu pääteemana **kestävyys** 01/2022
- Tampereen arkkitehtuuri- ja design (TAD-)-viikon seminaarit v. 2019-2021 Tam-SAFAn kanssa – tallenteet ja keskustelukirjaukset
- Pormestarin 18.10.2021 nimeämä ohjausryhmä, joka on asettanut valmistelutyöryhmän ja teemaryhmät jäsenineen
- Nykyisen arkkitehtuuriohjelman vaikuttavuusarvio
- Nettikysely kaupunkilaisille ja ammattilaisille 10.–23.1.2022
- Aloitusseminaari 15.12.2022 teematyöryhmille
- Teemaryhmien omia keskustelutapaamisia 3-5 krt 01-05/2022
- Ohjausryhmä kokoontunut 26.11.2022 alkaen 6 krt

Ohjausryhmä ja hyväksyntä

1. YLAN apulaispormestari, **Aleksi Jäntti**, pj.
 2. SIKULAN apulaispormestari, **Matti Helimo**
 3. Taidemuseo, **Taina Myllyharju**
 4. KAPA, **Mikko Nurminen**
 5. KAUKU, **Anne Liimola**
 6. Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka, **Jarmo Viljakka**
 7. Rakennusvalvonta; **Leena Jaskanen**
 8. Asemakaavoitus, **Elina Karppinen**
 9. TAU/TUNI, **Iida Kalakoski**
 10. Maakuntamuseo, **Anna Lyyra-Seppänen**
 11. PIRA, **Mika Suihko**
 12. Tam-SAFA, **Janne Ekman**
- Ohjelman esittely lautakunnille
SIKULA, YLA, AKILA?
 - Esittely YRJA?
 - KH:n päätökselle
 - KV tiedoksi?

Projektiaikataulu

Teemaryhmät

Jokaisella ryhmällä vetäjä ja erillistapaamisia sekä eri ryhmien yhteistapaamisia

1. KAUPUNGIN IDENTITEETTI, asema- ja yleiskaavoitus, rakennusvalvonta, Viiden tähden keskustahanke, maakuntamuseo, Visit Tampere, nuorisovaltuusto
2. KAUPUNKIYMPÄRISTÖ, kaupunkiympäristö palvelualue, kaupunkiympäristön suunnittelu, maakuntamuseo, Tampereen seutu, yleiskaavoitus, Kangasalan kaupunki, Nuorisovaltuusto
3. HISTORIALLINEN JATKUVUUS, maakuntamuseo, asemakaavoitus, Tampereen seudun arkkitehdit Tam-SAFA
4. UUDIS- JA TÄYDENNYSRAKENTAMINEN, Tampereen seudun arkkitehdit Tam-SAFA, rakennusvalvonta, asemakaavoitus, Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikkayksikkö, Tampereen seudun arkkitehdit Tam-SAFA
5. VUOROVAIKUTUS JA KOULUTUS, Tampereen yliopisto, järjestöt/yhdistykset TAD, Tiili ry.
6. KESTÄVÄ ARKKITEHTUURI, Tampereen yliopisto, asemakaavoitus, Tampereen opiskelija-asuntosäätiö, kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikkayksikkö, ilmasto ja ympäristöpolitiikka, Tampereen seudun arkkitehdit Tam-SAFA

Kysely

- Tampere.fi-sivustolla nettikysely oli avoinna 10.–23.1.2022
www.tampere.fi/kaavoitus/tilaisuudetjaesittelyt
- Vastauksia yli 2 700, joista kaupunkilaisille suunnattuun kyselyyn vastauksia 2630 kpl ja rakennus- ja suunnittelualan ammattilaisten vastauksia 130 kpl
- Kysymykset pääosin määrällisiä (valmiit asteikot), mutta myös avoimia vastauksia saattoi antaa osaan kysymyksistä
- Raportti [Arkkitehtuuriohjelman uudistaminen: kyselytulokset helmikuu 2022 \(tampere.fi\)](#)

Mitä on tulossa?

- Ohjausryhmä 05-06/2022 keskustelee ja linjaa teemaryhmien tuloksia arkkitehtuuriohjelmaan
- Osallistetaan mm. nuorisovaltuustoa, vanhusneuvostoa, lasten parlamenttia, yhteisöjä sekä kaupunkilaisia
- Toimitetaan ohjelmatekstiä ohjausryhmän linjausten ja teemaryhmien syötteiden pohjalta
- Valmistellaan julkaisualusta ”Tampereen Arkkitehtuurigalleria”
- Hyväksymisprosessi 05-10/2022

Julkaisualusta

Sisältö

Arkkitehtuurigalleria esittelee monipuolisesti arkkitehtuuriohjelman tavoitteita toteuttavia kohteita

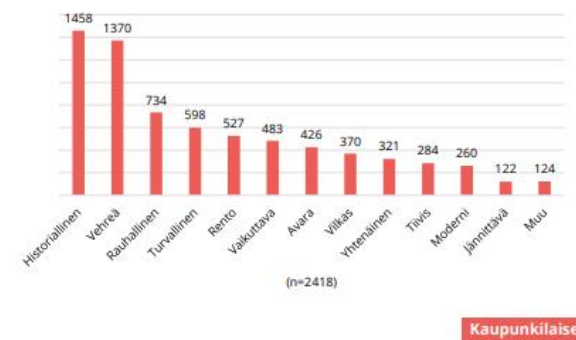
Tavoite

Kannustaminen & palkitseminen, hyvien kohteiden tuominen esiin & apolin toteutuneisuuden seuranta

Prosessi

1. Julkinen haku vuosittain
2. Rakentajat ilmoittavat toteutuksista
3. Tuomariston valinnat & asukaskysely
4. Tulosten julkistus & palkintojen jako

Kokemukset nykytilasta

14

Osapuolet

Koko toteutuksen osapuolet näkyväksi: suunnittelija, tilaaja ja rakentaja, myös mm. kaavoitus

- Hyväksyttävän ohjelman lisäksi toteutetaan päivittyvä alusta, joka toimii tamperelaisen rakentamisen näyteikkunana ja huomionosoituksena

Uudistuvat tavoitteet

TEEMAT

Tampereen identiteetti			Kestävä arkkitehtuuri	
Monimuotoinen kaupunkiluonto	Uuden ja vanhan kohtaaminen	Tulevaisuuden rakentamisen edelläkävijä	Alueiden ominaispiirteet huomioiva täydennysrakentaminen	Yhteisöllinen kaupunki

Kaupunkiympäristö	Historiallinen jatkuvuus	Uudis- ja täydennysrakentaminen	Vuorovaikutus ja koulutus
Laadukas kaupunkiympäristö eri alueilla	Rakennetun kulttuuriympäristön arvo	Arkkitehtuurin arvon nostaminen	Osallisuus luo mahdollisuuksia ja sitouttaa
Julkinen taide osana arkkitehtuuria	Rakentamisen dna	Monipuolista ja tunnistettavaa arkkitehtuuria	Arkkitehtuuriohjelma alustana keskustelulle
Vehreät rakentamattomat alueet	Historiallisesti arvokas kaupunkitilan hierarkia	Toiminnallisen laadun parantaminen asuntoarkkitehtuurissa	Arkkitehtuurikasvatus, -koulutus ja oppiminen
Aktiivisuus ja yhteisöllisyys	Historialliset maisematyytit	Kestävän arkkitehtuurin edistäminen	Inspiroiva ja vetovoimainen kaupunki arkkitehdeille
Saavutettavuus kaikkina vuodenaikoina	Rakennusmateriaalit ja rakennustavat		

Kohti kestäväää rakentamista

1. Tavoitteiden asettaminen	2. Toteuttaminen	3. Arviointi ja oppiminen	4. Säättäminen ja soveltaminen
-----------------------------	------------------	---------------------------	--------------------------------

1. Tampereen identiteetti

1. Tampere on vihreä järvien ja harjujen kaupunki, jonka monimuotoinen kaupunkiluonto on olennainen osa Tampereen historiallisesti kerroksista kaupunkikuvaa ja elämyksellistä arkiympäristöä.
2. Tampereella uusi ja vanha kohtaavat mielenkiintoisella, kerroksisella ja monimuotoisella tavalla.
3. Tampere on kansainvälinen ja rohkea edelläkävijä tulevaisuuden rakentamisessa.
4. Tampere on yhteisöllinen kaupunki ja toivottaa uudet asukkaat tervetulleiksi.
5. Alueiden ominaispiirteet tunnustetaan ja niitä vaalitaan sekä pidetään voimavarana kaupungin jatkuvasti kehittyessä.

2. Kaupunkiympäristö

1. Kaupunkiympäristön laatu on huomioitu kaikilla erilaisilla alueilla; keskustoissa ja keskustojen ulkopuolisilla alueilla. Laatua vaalitaan niin uutta ja muutoksia suunnitellessa, kuin olemassa olevissa ympäristöissä ja korjausrakentamisessa.
2. Julkinen taide kaduilla, rakennuksissa, infrassa ja puistoissa ovat osa arkkitehtuuria ja rakennettua ympäristöä. Julkisessa tilassa oleva taide luo paikallista identiteettiä ja tuo elämyksellisyyttä asuinympäristöihin kaikkien helposti saavutettavassa muodossa.
3. Kaupunkirakenne sisältää rakentamattomia vihreitä alueita ja vehreyttä lisätään rakennetuilla alueilla.
4. Kaupunkirakenne on monipuolinen ja ympäristö kannustaa aktiivisuuteen ja alueen yhteisöllisyyteen.
5. Kaupunkirakenne on kaikille saavutettava kaikkina vuodenaikoina.

3. Historiallinen jatkuvuus

1. Rakennetun kulttuuriympäristön arvo hyvän ympäristön tekijänä tunnetaan ja omaksutaan päätöksenteon lähtökohdaksi.
2. Rakentamisen dna näkyy, säilyy ja muuttuu omaa aikaansa kunnioittaen rakennuksissa ja kaupunkirakenteessa.
3. Kaupungin historiallinen arvokkaaksi koettu hierarkia näkyy ja säilyy muutoksessa.
4. Luonnonmaisemia, historiallisia maisematyyppejä ja maastonmuotojen ainutlaatuisia piirteitä arvostetaan niin keskusta-alueella kuin kaupungin muissa osissa
5. Kaupungin rakentumisen vaiheet näkyvät rakennusmateriaaleissa ja rakennustavoissa.

4. Uudis- ja täydennysrakentaminen

1. Arkkitehtuurin arvon nostaminen
2. Kohti monipuolista ja tunnistettavaa arkkitehtuuria
3. Toiminnallisen laadun parantaminen asuntoarkkitehtuurissa
4. Kestävän arkkitehtuurin edistäminen

5. Vuorovaikutus ja koulutus

1. Osallisuus luo mahdollisuuksia ja sitouttaa
2. Puhutaan arkkitehtuurista - arkkitehtuuriohjelma toimii alustana keskustelulle
3. Tampere tunnetaan arkkitehtuurikasvatuksen, -koulutuksen ja oppimisen kaupunkina
4. Tampere on kaupunki, jossa arkkitehdit voivat kehittyä ja inspiroitua

6. Kestävä arkkitehtuuri

"Arkkitehtoninen kestävyys tarkoittaa tarkoituksenmukaisuutta ja pitkäikäisyyttä. Arkkitehtoninen kestävyys merkitsee myös moniaistisuutta ja ylisukupolvista estetiikkaa, joka vastaa ihmisen kauneuden tarpeeseen. Suunnittelussa arkkitehtoninen kestävyys perustuu luovuuteen ja tähtää korkeaan laatuun ja tasapainoisiin ratkaisuihin. Se huomioi alueelliset ja paikalliset erityispiirteet, tilallisen kontekstin sekä nykyisten ja tulevien käyttäjien tarpeet.

Suunnittelun periaatteena se tukee paikan hengen vahvistumista. Arkkitehtonisen kestävyuden toteutumista edesauttaa osallistava ja kiireetön suunnitteluprosessi, joka varmistaa lopputuloksen kokonaisvaltaisen laadun ja kestävän arvon. "

Kohti kestäväää rakentamista

Tampereelle luodaan ekologista kestävyttä tukeva kiertokulkuprosessi, tunnistetuista vaiheista koostettu jatkumo, joka edistää kestävyttä rakentamisessa hyödyntäen arkkitehtuurin keinoja. Tarvittavia toimenpiteitä tarkastellaan seuraavissa vaiheissa:

1. Tavoitteiden asettaminen

- Kiertotalouden edistäminen
- Energiasiirtymän edistäminen
- Luonnonmukaisten rakennuksien ja kaupunkirakenteen lisääminen

2. Toteuttaminen

- Valmiuksien lisääminen
- Kestäviin ratkaisuihin kannustava hallinto

3. Arvioiminen ja oppiminen

- Yhteiset mittarit
- Kestävyyden arviointi rakennushankkeissa
- Alueellisen kehityksen arviointi
- Lineaarista prosessista iteratiiviseksi sykliksi

4. Säätäminen ja soveltaminen

Lagerhaus

KIITOS!

Kuva: Laura Hoppo